

Štev. 5.

V Ljubljani, 1. velikega travna 1918.

Leto XIX.

Kruh.

O, dolgo je že od takrát,
ko me po vedi hrepenenje
pognalo hrane je iskat
med tujega sveta vrvenje . . .

Nad knjigami in pismi nem
strmel sem v tajnost učenosti,
a pogled plaval je očem
v življenja srečo in bridkosti.

V življenja radost, jad in boj
stezé ljudem so naravnane —
korak je tjakaj stopil moj,
vihar je srcu sekal rane.

Če svet je zabil ves namé,
in zase nisem hotel znati,
čutilo eno je srcé:
ostala mi je zvesta — mati!

Poslala z doma mi je list —
srca ljubeče šepetanje,
in nove zarje plamen čist
pregnal je vse moreče sanje!

Iz mrzlih spon prevar in tež,
ko duša je brez nad drhtela,
iz blodenj in temote mrež
v zavetje k majki je prispela . . .

Nihče daljave mi ne zna,
ne skrije se v noči prostore,
da materinega srca
ljubezen tja ne sme, ne more!

In poleg lista — kaj je to?
Poboljšek zame — kruh pšenični!
Kako zavonjalo lepó
po tej dobroti je resnični!

Pozdravljen, sad domačih tal,
ti zlati plod skrbi in znoja!
Kako se v radosti je val
zanosno vzpela duša moja!

Pozdravljen ti, moj rodni svet,
ki te pregrinja žitno polje,
od solnčne luči si objet,
škrjanec poje dobre volje!

In blagoslovljene roké,
ki ste ta kruhek mi zmesile,
kako hvaležno bi solzé
na vas, dobrotnice, mi lile!

In blagoslovljen, sveti dom,
pot k tebi spet se bo nagnila!
Med nama bodi črt in grom —
vezi ne stre nobena sila! —

E. Gangl.

Mladini!

Jaz dobro vem, kaj še me čaka,
nad leto dni sem že bolan;
mordà me danes skrrije raka,
zagrne jutri grob hladan!

A vendar, ne bojim se tega,
življenje vse sem bil trpin
in mnogo sem pretrpel zléga,
krivic, prevar in bolečin.

Edina misel ta me teši,
ta nada boža mi srce:
Mladina, kadar smrt me reši,
pozábila ne bo namé! —

Njej delal mlad sem neumorno,
in dokler duh še v meni bo,
mož sivolas še s silo borno
jaz pel in pisal bom za njo!

Mladina zame bo molila,
ko davno me ne bode več,
po ukih, danih ji, bo žila,
takisto moj spomin časteč.

Janko Leban.

Svojemu mecenu.*

(Gospodu Ivanu Pfeiferju v Kranju).

Oj, Tebi jaz dolžan sem hvalo,
visokočislani meceni,
ki pripomogel si nemalo,
da se spolnuje mi namen:

Da v svet poroma moja knjiga,
v rokó jo prejme mladi rod,
za lepo, blago vse se vžiga,
za dom se vzdrami vsepovsod!

Tako kot pevca je Vodnika
podpiral Zois, baron, nekdam,
enako, rodoljubov dika,
zame zavzemaš Ti se zdaj!

Pač nisi Ti baron po krvi,
po srcu pa si plemenit
in vedno delaš, v skrbi prvi,
v mladine naše dobrobit!

Vsevišnji naj Te blagoslovi,
v naročje siplji Ti zlata,
da novi se rode plodovi
vseštrom našega poljá!

On dolgo naj Te še ohrani,
povrni Ti dobrotni čin,
v mladini naši srčnovdani
vselěj bo živel Tvoj spomin!...

Janko Leban.

Straža ob Soči.**

Oj, čuj: topov strašanski grom!
To je rušitev, to polom!
Vzbesnela Soča se pení,
v potokih teče mlada kri!
Ta rajski svet: hrib, dol in log,
prijazna sela naokrog,
Jadransko morje, krasni biser naš,
sovražniki, nikdar ne bode vaš!...

Mi ne bojimo se vas nič,
saj z nami je Borojevič,
on vodi nas do slavnih zmag,
da ne podere nas sam vrag! —
Zato: na boj, hurá, hurá,
junaška, Slave četa vsa!
Doklér nam sámo eden miga prst,
sovražniku nam v plen ne pade — Trst!

Janko Leban.

* Meceni, t. j. podpornik umetnikov: pesnikov, skladateljev i. t. d.

** To času primerno pesem je uglasbil g. Karel Adamič. Upati je, da lepa skladba v kratkem času izide.

SAJ SRCA ZVESTA KAKOR ZDAJ
OSTALA BODO VEKOMAJ!

Simon Jenko.

CVETINOMIRSKI:

Čmrlj.

Sedim za mizo; sam. Pred menoj v tenki japonski vazi šopek dehtečih rož, odmašena steklenica tinte, peresnik z že omočenim peresom, kupček belega papirja in zabojček cigaret. Pa se mi ne ljubi ne pisati ne pušiti. Skozi odprto okno puhti v mojo sobo sladka vonjava cvetočih travnikov, vijočih se spodaj pod hišo, po holmu navzdol, mi boža obraz, kroži okrog mene in spleta v zraku čimdalje bolj dišeče vence. V sijaju toplega pomladanskega popoldneva se vriskaje koplje vsa dolina z valujočim žitom na njivah in s pisanim cvetjem na travnikih. In za dolino v hrib vzpenjajoče se gozdovje, vse svetlozeleno od novega pomlajenja, vabi tako prijazno šumeč v svoje kraljestvo...

Nemirno se premaknem na stolu, pa trknem z desno nogo po tleh. Trk! Trk! ... Tam iz kota — dvojje pošasti — se ozirajo name — berglje. Ne — rajši lepo mirno čičkaj!

O, moja lesena noga — lesena noga — lesena! —

Kako so grmeli takrat topovi, kako so brenčale krogle, žvižgale granate in sikali šrapneli!

In zdaj? Moja lesena noga — lesena noga — lesena! —

Z dlanmi si zakrijem oči. Pusto in prazno mi je v glavi; zdi se mi, da ne sedim za mizo jaz, živ človek, da sem zdavnaj umrl — marveč da sedi tu namesto mene okostnjak z režečo lobanjo in s koščeniimi rokami in nogami. Za njega, okostnjaka, ni več življenja; pa je prišel semkaj na zeleni holm, vstal je bil iz groba, in zdaj straši tukaj za mizo v moji sobi, straši po vsem holmu, po dolini straši, po njivah in travnikih in po gozdovih...

Kdo je zagodrnjal?

A ti si, čmrlj! Saj nisi zagodrnjal, ne, pozdravil si me. Prav, da si me prišel obiskat, da si me vzdramil iz mojih žalostnih misli. Za takega gosta

bo moje okno vedno odprto; moj stari znanec in prijatelj si. Tako silno mi je dolgčas — ti si znal biti pa časih jako kratkočasen. Ti ugaja moj šopek, kajne? Pa se nisi nič izpremenil, čmrlj, ostal si tak, kakor si bil nekdaj: še vedno so ti najbolj všeč deteljini cvetovi; debel in kosmat se mrmraje ziblješ na rdeči okrogli glavici in srkaš iz nje nektar. Znaprej mi bo morala prinašati sestrica več deteljinih cvetov, da me še katerikrat obiščeš.

Pa čmrlj, kaj tako sam, kje imaš pa njega? Ali ga iščeš morda pri meni? Ga ni, ga ni več, tudi pri meni ne. Padel je v boju; tam daleč na severu je njegov grob... Ne verjameš? Nikar ga ne išči po sobi, ne išči ga pod mizo, nikamor ga nisem skrnil, ker ga ni; mo... zdaj imaš dovolj, zdaj verjameš, ko si videl mojo leseno nogo. A še ti ne gre vsa stvar v glavo; tako čudno in neverjetno me gledaš s cveta; najbrže divomiš, da jaz nisem več jaz, misliš, da si zašel v popolnoma tuj svet, med mrlične in strahove. In ne motiš se.

Moj najdražji prijatelj iz mladosti, padel si; zaman te kliče moje razžalostčeno srce; nikoli te ne prikljče. Samo spomin še nate, na vesele mladostne dni, ki sva jih preživela skupaj...

Čmrlj, ti veš še prav dobro, kako lepo smo živeli v tistih mladih časih! Vse slajše kakor zdaj so dehteli takrat travniki, vse lepše se je bočilo nebo, čisto in dobrohotno, in vse milejše je sijalo solnce, tako nizko in domače in pohlevno, da bi si ga bil odtrgal z neba kakor leporumeno svetlo solnčnico s stebila ter ga ponesel s seboj v sobo na mizo, da bi si ga ogledal prav od blizu. Stopala sva po ozki beli stezi preko travnika. Tinko in jaz, obadva obžarjena od mile solnčne luči, v visoki travi okrog naju so zumljali murni, ti, čmrlj, pa si se okrogel in težak zadovoljno zibal na rdečem deteljinem cvetu. In Tinko je zapel s svojim zvonkim glasom:

Čmrlj je umrl,
je v nebesa šel,
je hlače pozabil,
je nazaj šel...

Tako sva se pošalila časih s teboj. Pa nama nisi nič zameril, samo zamrmral si nekotliko, poletel do drugega cveta in obvisel na njem gugajoč, potem pa kobacal počasi po visoki bilki navzgor. Povsod, kjerkoli sva bila midva na travniku, si bil tudi ti. Rada sva te imela, najin prijateljček si bil. Mislim sem takrat, da je čez ves svet razlita sama bratška ljubezen, in da vlada povsod taka sloga, kakor je vladala med nami.

Ljubezen in sloga? Ali je človek še sploh vreden, da govori o tem?!

Vedela sva, kam nosiš spravljat med. V mahu na bregu ste imefi svoj dom. Pa sva si tudi midva časih maskrivaj privoščila medu iz vaše shrambe. Zagrmelo je v oblakih votlo in doneče, prileteli ste preplašeno domov — hej, nad med, dokler je še čas, da ga nam ne odnese nevihta! — pa ni bilo medu nikjer več. Pač si v začetku debelo pogledal in nekot-

liko pogodrnjal, a jeze in sovraštva nisi nikoli poznal, in vse si nama odpustil — o, čmrlji, ko smo se sešli zopet skupaj na travniku, da se igramo in kaj lepega pogovorimo.

Prijatelji moj iz mladih dni, kje si zdaj?

A ti, čmrlji — kaj res že nameravaš odleteti? Te je postalo strah moje lesene noge, strah prelite bratske krvi, ki sem v njej grazil do kolen in katere duh me še zdaj obdaja? ... O, ti me veš, kaj je človek ... Vseeno še ostani, saj se ti ne mudi domov; daleč je še do večera, meni je pa tako jako dolgčas, tako rad bi se še kaj pogovoril s teboj ... Ne, ne, nikar še ne odtd! Pa če že res misliš, da bo treba domov — pojdi še semkaj k meni, da te za slovo vsaj pobožam! — —

Svatba v dobravi.

*Pevcev lahkokrilih melodije
tajno, čarno se glase ... Iz gaja
dih vonjav mamljivih se izlije
v čudes harmonije — v ljubav maja!*

*In metulji v krogu se vrtijo
kakor Vile vrh goré, in v plesu
še poljube gorke si delijo
skrivno, tiho kakor ptice v lesu.*

*Pestre čaše z medom napolnile
deve-cvetke mlade in na zdravje
so bučelam, znankam vse napile.
Vesna zdaj obhaja svatbe slavje ...*

*Pevec-tujec pridem jaz v gostijo
in naj pojem pesem večno mlado.
Strune harfe moje le brnijo,
vzdih gorak pa plove čez livado.*

Vinko Klanšek.

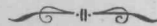
Moja pesem.

*Moja pesem ni uganka,
ni utrinek blaznih sanj;
kakor dobra stara znanka
iz dejanj gre prek dejanj ...*

*Ličen slog in jasne misli,
to je njej in bo le v čisli;
kar je blágo in lepó,
to je njej nad vse svetó.*

Fr. Rojec.

— BUČI, MORJE ADRIJANSKO! —

FR. ROJEC:

Spoštuj starost!

Mladinska enodejanjka.

O S E B E:

Ded; Janez, njegov sin; Meta, njegova snega. Janko, Peter, Minka, Tonček, njihovi otroci. Mica, dedova sestra. Stražnik občinski, dva delavca kot nosača.

Kmetiška soba pozimi. V ozadju vrata in zraven njih eno okno ali dve, kjer se vidi vun na s snegom pokrito pokrajino. Na desni bolj spredaj vrata v čumnato in starinska stenska ura, v kotu zadaj miza s klopni. Na levi v sprednjem kotu velika zelena peč z zapečkom in s klopjo na obeh straneh, a v zadnjem kotu postelja.

(Dalje)

ČETRTI PRIZOR.

Prejšnji, nosača, Mica.

N o s a č a

(prineseta na nosilnici teto Mico z obvezano glavo skozi vrata v ozadju in jo položita na posteljo).

P r v i n o s a č.

Ker taki so otroci vaši,
da niti starost jih ne straši
pred hudobijo, tu imate
pobito pohabljenko s Trate!
Sorodnica je menda vaša,
zato k vam bila pot je naša.

M e t a (osupla).

Kaj, kdo? To meni je uganika!
Čemú mi bolna bo neznanka?

D r u g i n o s a č.

To po nartočbi brez plačila
v človekoljubju sva storila.
Zdaj greva, dalje pa z njo vi
imejte stroške in skrbi!

N o s a č a

(odideta z nosilnico skozi zadnja vrata).

PETI PRIZOR.

Prejšnji brez nosačev.

M i c a.

Moj Bog, kaj z mano se godi?
Zavezane so mi oči,

po glavi mi brenči, šumi,
kot bila polna bi čebel!
Mraz mi vse ude je objel,
telo je brez krvi, moči,
počitka, spanca si želi...

O t r o c i

(stopijo k postelji in osuplo strme v bolnico).

M i n k a.

Marija, to je naša teta
in sestra starega očeta!

P e t e r.

Res, to je tetin glas!

T o n č e k.

To mislim tudi jaz!

D e d.

(ki je začuden dvignil glavo preko peči in osupe! gledal na posteljo).

Kaj pravite, da ženska ta,
ki tam leži krvava vsa,
res moja sestra je? Moj Bog,
mar ni ji že dovolj nadlog?

P e t e r.

Obvezana ji je vsa glava,
obveza ji je vsa krvava.

M i n k a.

Kdor njene je nesreče kriv,
pač vreden ni, da je še živ!

M e t a.

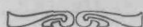
Brez dvoma kmalu bodo zasledili
hudobneža, ki stanko je pobil;
siroto bomo njemu naložili,
on naj zdravil ji daje in živil!

D e d

(zleze z zapečka, opiraje se na svojjo palico, in gre k postelji).

Kaj, sestra, tudi tebe taka
usoda kakor mene čaka,
da s hudobijo zdaj ti svet
trud plačeval bo mladih let?!
Ne! Zdaj si prišla sem umret!
Objela te je nezavest,
smrt že ti kriči mrzlo pest...
Prebila si gorje sveta,
oj, blagor tebi vrh neba!

(Konec.)

JOSIP VANDOT:

Kekec na hudi poti.

Planinska pripovedka.

(Dalje.)

5.

Radovedno je gledala Jerica može in se jih ni več bala. Saj je bila prepričana, da ji ne storé ničesar žalega. Nehala je jesti in je vtaknila polovico svoje večerje v culico, ker se je domislila Kekca in Tinke. O, gotovo sta tudi lačna! Posebno pa še uboga, mala Tinka, ki jo je hoja tako utrudila. Skrbno je spet zavila svojo culico in se je ozrla po možeh. Vsi so bili že povečerjali, in nekateri so že legli kar po tleh. Nahrbtnike so položili pod glavo in so se obrnili v steno, da bi zaspali.

Tedaj se je vzdignil izza mize tudi oni veliki mož. »Pri nas boš spala, Jerica!« ji je rekel. »Tam za kločo je mala šupa, polna listja. Tja pojdi, pa leži v listje! Jutri zarano te zbudim in te povedem dol na pravo pot. Samo spominjaj se dane besede! Dokler se boš držala tiste obljube, ti bomo prijatli!«

Mož je potegnil debeli zapah in je odprl duri. Jerica je vzela svojo drobno culico in je voščila glasno: »Lahno moč, dobri ljudje!« — Stopila je pod mlo mebo in se je globoko oddahnila. Vrata so se za njo glasno zaprla, in potem je bilo vse tiho. Jerica je šla skozi visoko travo in se je ozrla za trenutek okrog sebe. Noč je ležala širom okrog po zagorskem svetu. Izza škrbastih snežnikov se je bil dvignil jasni mesec. Velika svetloba se je razlivala kroginkrog, in med nemim skalovjem se je svetlil večni sneg. Mrtva tišina je ležala po vsem gortovju. Le odnekod je prihajalo votlo šumenje, šumenje gorskega potoka, ki je padal v visokih slapovih preko silnega skalovja.

Jerico je stresel mrzaz, zakaaj s snežnikov je zavrel hladen veter, da so se sklonile visoke, rosne trave. Jerica je stekla naglo preko trate in se je splazila v ozko šupo. Skozi veliko lino je sijal mesec naravnost v šupo. Jerica je zagledala Kekca in Tinko, ki sta spala mirno in trdno na mehkiem senu. Potihoma se je splazila k njima in ju je gledala. Tinki je svetil mesec naravnost v obraz. Njene oči so bile zaprte, in sopla je naglo, trudoma. Pokrita je bila z Jeričinim predpasnikom, vrhu njega je razgrnil Kekec tudi svoj jopič. A njena lica miso bila rdeča kakor po navadi, ampak so bila bleda, tako jako bleda! — Kraj nje je spal Kekec. Ves se je bil zaril v seno; samo glava je gledala iz njega, a obraz mu je bil pokrit s klobučkom.

Jerica se je sklonila k njemu. »Kekec!« je poklicala s tihim glasom. Kekec je dvignil glavo in je odprl oči. Zdrsnil je z obraza klobuček, in Kekec si je pomel zaspane oči. »Kaj je?« je vprašal. »Ali si ti, Jerica?«

»Pst, Kekec, da ne zbudiš Tinke!« je odgovorila Jerica tiho. »Jaz sem. Prišli so bili ljudje v koočo, in govorila sem z njimi. Zjutraj mi pokažejo pravo pot. Veš, obljubili so mi to in so mi dali tudi večerje. Za vaju sem prihranila nekaj, da ne bosta lačna. A ljudem se ne smeta pokazati, zakaaj v kooči stanujejo divji lovci, veš, Kekec, divji lovci. Obraze imajo črne in so hudi, Kekec! Zato pa se ne smeta pokazati. Zatajila sem vaju, ker sem se bala za vaju. Zato pa bodi priden, Kekec, in nikar ne hodi iz šupe. Zjutraj mi pokažejo pot. Pa se vrnem takoj in vaju povedem domov... Ali si lišal, Kekec?«

Kekec se je skobacal iz sena. Gledal je Jerico in je zmajal z glavo. »Ali je res, kar mi praviš?« je vprašal. »Ali misliš, da se bojim divjih lovcev? O, motiš se, Jerica! Veš, zjutraj pojdem kar k njim v koočo. Namažem si obraz s sajami, pa jih poprosim za puško. Z njimi pojdem streljati divje koze, o, resnično, Jerica! Kaj misliš, da sem strahopetec? Ne bojim se divjih lovcev, prav nič se jih ne bojim.«

»Tihno, Kekec!« ga je posvarila Jerica, ker se je res bala. O, poznala je dobro Kekca, pa je vedela, da Kekec gotovo stori tako, kakor je govoril pravkar. Zato pa se je bala in ga je pregovarjala. »Neumno govoriš, Kekec,« je dejala in je bila skoroda jezna. »Ako se prikažeš divjim lovcem, te kar pograbiijo in ubijejo. Poznajo te, Kekec, dobro poznajo. Tvojo gobezdavost poznajo in vedo, da jih izdaš, ko prideš na vas. Zato te pa gotovo zgrabijo... Ali nič ne premisliš, Kekec? — Rečem ti, da ostani lepo v šupi in pazi na Tinko, dokler se ne povrnem. Samo divjim lovcem se ne smeš pokazati. Ali mi obljubiš, Kekec?«

»Hm,« je odgovoril Kekec in se je zamislil za trenutek. Potem pa je pokimal trikrat z glavo. — »Prav praviš, Jerica,« je nadaljeval. »Ostanem lepo pri Tinki. Saj bo najboljše tako.« — Zazdehal je na glas in se je pretegnil. Zakopal se je v seno in si je pokrnil obraz s klobučkom. Nobene besede ni rekel več. Hipoma ga je premagal zaspavec, in Kekec je spal trdno kakor pred pol ure.

Tudi Jerica je legla tam blizu vrat. Dasi ji je bilo srce polno skrbi in žalosti, je vendar kmalu zaspala. Naporna pot in dolga hoja sta jo bila utrudila tako, da se je čutila popolnoma utrujeno. Spala je dolgo in prijetno. Ko se je prebudila, je šinila naglo na noge, zakaj domislila se je, da jo pride divji lovec klicat. A tega ni hotela Jerica, ker je vedela dobro, da divji lovec zasači tudi Kekca in Tinko, ako pride v šupo. Zato pa je maglo vstala in je stopila pred šupo. Bil je še mrak kroginkrog. A vendar so se že svetili vrhovi snežnikov v škrlatni zarji. Bilo je mrzlo, da je Jerico kar streslo. Šla je preko rosne trate in se je približala leseni koči. Pred vratmi je obstala, pa je poslušala. Slišala je govorjenje v koči in je vedela, da so divji lovci že vstali. Tiho in boječe je potrkalta na zaprte duri.

Odpri ji je tisti veliki in močni mož, ki je bil sinoči z njo tako prijazno govoril. Začudil se je mož, ko jo je zagledal in je tlesknil z rokami. »Raca na vodi! Glejte jo, Jerico!« je dejal. »Pa je že vstala in pride kar sama k nam. Glejte jo!« — In mož se je namuznil in se je zasmejal. Prijel je Jerico za roko in jo je odvedel k mizi. Posadil jo je na klop in ji je prinesel skodelico gorkega mleka in velik kos kruha. — »Jej, le jej, Jerica!« ji je prigovarjal. »Pot do tete Nežare je še dolga in naporna. Zato pa se najej do dobrega, da ne onemoreš sredi pota!«

In Jerica je jedla. Možje pa so si oprtili puške in nahrbtnike. Pomigali so velikemu tovaršu in so odšli iz koč. Pa tudi veliki mož je bil že napravljen za na pot in je čakal samo še Jerice. Deklica je vtaknila v culico kos kruha, ki ji je bil ostal od zajtrka. »Pripravljena sem,« je rekla nato in je stopila k vratom. »Stric, še enkrat vas prosim, da bi mi pokazali pot. Resnično — hudo mi je, ker ne znam sama odtod...«

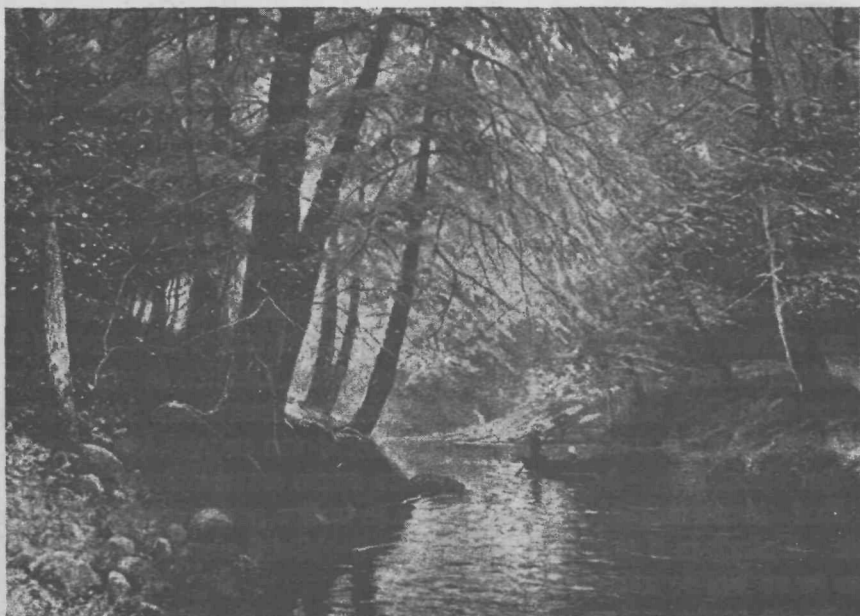
Mož je zamahnil z roko. Virgel je puško preko rame in je odgovoril: »Pokažem ti pot, kakor sem ti bil obljubil sinoči. Kar pojdi za mano in ne boj se ničesar!«

Šla sta preko mokre senožeti. Zdaniilo se je bilo že, in gori vrhu strmega skalovja je že sijalo solnce. A gozd tam doli je bil še mračen in je še spal. Živega glasu ni bilo čuti širom okrog po zagorskem svetu. Le potok je šumel nekje med raztrtimi skalami in je pel jutranjo pesem. Še enkrat se je ozrla Jerica na kočo in šupo in se je nasmehnila, zakaj dobro je vedela, da spita tam Kekec in Tinka še v globokem snu. Lepo se naspita in spočijeta do tiste ure, ko pride nazaj, da ju povede domov. In čila bosta in vesela, pa se bosta smejala na ves glas. O, saj daleč ne more biti do prave poti. Samo kosček gozda in dva strma, visoka jarka, po katerem se peni gorski potok — pa pride do ravne in gladke steze, ki drži naravnost v zagorsko vas. Saj bo trajalo samo nekaj časa, mogoče samo dve uri, dokler se ne povrne sem na skrito senožet. Do tistega časa pa se Kekec in Tinka popolnoma odpočijeta.

Jerica se je še enkrat nasmehnila, pa je vprašala divjega lovca: »Koliko časa morava hoditi do pravega pota? O, povejte mi, stric, ker me resnično skrbi!«

»Hm,« je rekel mož in je potegnil iz žepa pipo čedro. Nabalsal jo je s tobakom. H kresilu je pritisnil gobico, pa je pričel kresati. Užgala se je gobica, in mož jo je potisnil v čedro. Pričel je puhati goste dime in je govoril: »Hm, dolga ni pot — tako-le dve uri bova hodila navzdol. Pa ne boj se nikakor! Pot je složna in lahka. Prav nič te ne bo utrudila, prav nič...«

Mož je umolknil in je pričel zopet puhati gosti dim predse. Zavila sta v tihi gozd, ki je molčal daleč naokrog in se je širil v nepreglednost. Mož je molčal vsa pot in je delal velike korake. Naglo je spela Jerica za njim in se ga ni upala več vprašati. Hodila sta že dolgo navzdol. Gozd se je bil že prebudil, in tuintam je že pela samotna ptica vrhu visokega drevja.

Prišla sta do širokega jarka, ki je bil poln ogromnih skal. Preveslala sta drvečo vodo, ki je skakala s skale na skalo in je glasno šumela. Splazila sta se nato po strmini navzgor in sta obstala tam gori vsa zasopla. Jerica si je obrisala znoj z obraza in se je zagledala v strme snežnike, ki so se dvigali pred njo, samo za streljaj oddaljeni. Bili so beli kakor srebro in polni solnčnih žarkov.

Divji lovec je pokazal z roko tja v dolinico, ki se je raztezala pod belimi snežniki. »Ali vidiš tisto belo črto onkraj potoka?« je vprašal. »No, tisto je pot, ki drži preko Vršiča za gore k teti Nežari. Ni daleč od tod — samo pol ure boš hodila, pa dospeš k njej. Meni se mudi nazaj. Zato te pa pustim samo. Kar naravnost pojdi po tej stezi. Izgrešiti ne moreš več, ker ni nobene druge steze daleč naokrog... Še enkrat ti rečem, da se spominjaj dane besede! Ne izdaj me nikomur, pa tudi mojih tovarišev ne in našega bivališča. Ali si slišala, Jerica?«

»O, nikoli, stric!« je odvrnila Jerica. »Hvaležna sem vam, da ste me privedli na pravo pot. In kako naj vas izdam, ko ste mi pa vendar storili samo dobro? Oj, lepa hvala vam, stric, za vse, kar ste mi storili. Nikoli ne pozabim...«

Mož jo je pogladil po laseh in ji je stisnil roko. Nato se je naglo okrenil in je kar hipoma izginil med goščavo. Jerica je pogledala za njim in se je globoko oddahnila. Počakala je še nekaj trenutkov. Potem pa se je obrnila in se je spustila naglo v jarek nazaj. Preveslala je vodo in je hitela navkreber po ozki stezi. Glej, dve uri sta hodila z divjim lovcem od samotne kočice na senožeti. Še ni pozno — jutro je še, in sonce še ni visoko. Če hiti na viso moč, pride kmalu do Kekca in Tinke, ki še gotovo sladko spita. O, samo podvizati se mora, pa bodo še popoldne doma. Gotovo je mačeha že v silnih skrbih in joče za otrokoma. Zato pa mora hiteti, da pride čimprej nazaj na senožet... In Jerica je hitela navkreber. Znoj ji je lil curkoma z obraza, in sople je težko. Čulico je polložila kraj velike, z mahom obrasle skale, da bi je preveč ne ovirala. Odvezala si je z glave robec in je slekla šlabankico, da bi lažje hitela navzgor. A steza se je vlekla, vlekla tako strmo po gori in je ni hotelo biti nikoli konca. Jerica je bila že vsa zasopla. Noge so se ji pričele tresti, da ni mogla več naprej. Sedla je na mahovito trato, pa je počivala. Brisala si je znojni obraz in je gledala na sonce, ki je kukalo izza gostega vejevja naravnost na njo. Bilo je že precej visoko, in to je Jerico prestrašilo. Naglo se je dvignila in je stekla po strmini. O, prej, ko sta šla z divjim lovcem navzdol, se ji je zdela vsa pot lahka in kratka. A navzgor je bila huda in dolga, tako dolga, da je ni bilo nikoli konca. Gotovo hodi že več kot dve uri, a senožeti nikjer! Kekec in Tinka pa čakata tam gori in sta vsa v strahu, ker ni sestrice nazaj. Čakata in čakata, in Tinka joče na ves glas, ker bi rada k mamici, da bi pila svoje mlečke in jedla svoj krajček kruha. A Jerice ni, od nikoder je ni, pa najsi joče Tinka še tako bridko!

Jerica je bila vnovič vsa zasopla. A ustavila se ni. Napela je zadnje moči in je tekla po strmini. Prišla je v goščavo in nič več ni videla sonca. In tedaj je spoznala, da je blizu senožeti. Oddahnila se je, in težak kamen se ji je odvalil od srca. Hvala Bogu — še ta kosček goščave, pa pride do Kekca in jokajoče Tinke. In konec je trpljenja in velikim skrbem... Jerica je tekla na viso sapo skozi goščavo. Niti toliko ni postala več, da bi se odsopla in si obrisala znoj z čela. Hitela je, samo hitela in je mislila na jokajočo Tinko. Zašla je v vedno večjo goščavo, a steza je bila precej šinoka, in goste veje je niso ovirale. A hipoma se je zredčila goščava; drevje je izginilo, in Jerica je vzkliknila na glas, zakaj pred sabo je zagledala široko senožet.

Stekla je naravnost do šupe in je pogledala vanjo. — »Oj, Kekec! Oj, Tinka!« je zaklicala na ves glas. A nihče ji ni odgovoril. In Jerica je stopila v šupo in je brskala po listju. A Kekca in Tinke ni bilo nikjer.

Jerico je zaskrbelo, da je kar zastokala. Toda potolažila jo je misel, da sta bratec in sestrica nemara v koči. Zato je stopila tja in je hotela od-

preti vrata. A bila so zaprta in se niso ganila, pa najsi se je trudila še tako. In domislila se je, da jih je zaklenil divji lovec z velikim ključem davi, ko sta stopila iz kočē. Pa je pričelo Jerico zopet skrbeti. Stekla je na sredo senožeti in se je ozirala kroginkrog. — »Oj, Kekec! Oj, Tinka!« je klicala na ves glas, da je jekalo doli z visokih snežnikov. A Kekca in Tinke ni bilo nikjer.

In Jerica se je prestrašila tako, da je zajokala na glas. Hitela je tja gor na porobje in je klicala bratca in sestrico. A nihče ji ni odgovoril. Samo njen glas je jekal stoterno od gladkih, belih pečin, ki so se smehljale v toplih, solnčnih žarkih. Jerica je nehala klicati. Saj je vedela, da je vse zaman. Susedla se je tam gori na porobju in si je zakrila obraz z rokami. Bridko je ihtela in jokala. O, saj je vedela, da Kekca in Tinke ni več. Bog ve, kaj se ji je pripetilo? Nemara so se vrnili divji lovci. Zasačili so otroka, in kdo zna, kaj so napravili z njima? — Ali pa sta odšla v gozd, ker se ona ni tako dolgo vrnila. Zašla sta, in Bog ve, kje zdaj tavata in kod bosta tavala, dokler ne onemoreta in pogineta lakote...

»Oj, Kekec! Oj, Tinka!« je ponavljala Jerica kakor brez uma. Na ves glas je jokala in je vila roke. V duši ji je bilo tako težko in bridko, da je mislila, da ji poč zdaj pazdaj srce. — »Oj, Kekec, oj, Tinka! Kam sta šla? Zakaj me nista počakala? Oj, povejta!«

Čuj — tedaj se je Jerici zazdelo, da je slišala čuden glas, ki je prispel od nekod daleč na samotno senožet. Nehala je ihteti in tarnati, pa je posluhnila. Lahen vetrec je vel gori iz ozke zagorske dolinice in je prinašal s sabo tiste čudne glasove. Jerica se je dvignila in je poslušala. In kar hipoma je spoznala tiste glasove in se je razveselila. Glej, ti glasovi prihajajo naravnost iz Kekčeve piščalke. Sedi Kekec nekje sredi gozda, pa piska lepo pesemco... O, resnično — Jerica pozna zdaj tisto pesem, ki jo je piskal Kekec še včeraj. Tam doli v goščavi jo je piskal, ko so izgredili pot in je klical bratca - škratca.

»Pridi, pridi, škratec,
škratec, ljubi bratec!
Krono srébrno imaš,
poti v gozdu vse poznaš —
pridi, deco nas poglej.
pot pokaži nam, povej!...«

Vedno razločnejša je prihajala pesem. Jerica je razločila že posamezne glasove in se je zasmejala od srčne radosti. Glej, še sta živa bratec in sestrica. Tam doli nekje sredi gozda sedita zdaj, pa čakata na Jerico. O, kar naglo bo hitela tja doli; kar za glasovi pojde, pa ju najde in povede na pravo pot... In Jerica je stekla v goščavo. Hitela je za glasovi skozi gosto grmovje. Prav nič ni bila utrujena. Kaj tisto! Saj je vedela, da ju čakata bratec in sestrica. Bratca - škratca kličeta na pomoč, ker mislita, da ne pride več sestrica. A Jerica ju dohiti, gotovo dohiti in ju povede domov k jokajoči mamici.

A hipoma so utihnili glasovi Kekčeve piščalke. Tiho je postalo po prostranem gozdu. Samo vetrec je šelestel rahlo in pritajeno. Jerica se je ustavila in je poslušala, če se nemara zopet ne oglasi piščalka. Dolgo je stala tam in je čakala. A piščalka se ni oglasila več... »Oj, Kekec! Oj, Tinka!« je zavpila Jerica. Mislila je, da se zdaj bratec in sestrica gotovo oglasita. A čakala je zaman. Od nikoder ni bilo živega glasu, in Jerica ni vedela več, v katero smer naj gre, da dohiti Kekca in Tinko, ki sta se gotovo zopet izgubila v črnem gozdu.

»Oj, Kekec! Oj, Tinka!« je zavpila še enkrat, in glas ji je bil že popolnoma hripav. Naslonila se je na debelo smreko in je poslušala, kdaj se zopet oglasi Kekčeva piščalka. A piščalka se ni več oglasila. Le samotna sinica je priletela od nekod. Šinila je mimo nje in je sedla ravno nad njo na široko vejo. In sinica je pričela čivkati, in listje na drevesih je šelestelo v prijaznem vetrecu, ki je vel naravnost iz zagorske dolinice...

(Dalje.)

❧ TURN NA ARTU PRI KRŠKEM ❧

Majnik

ez hribe in doline je priplaval k nam cvetoči maj. Vsa priroda ga je z veseljem pričakovala. Gozd si je ognil zeleni plašč, livade so si matnosile cvetja. Ptičice veselo skakljajo po drevju ter izlivajo svoje čute v glasne pesmi.

Tudi mi se veselimo majnika. Sedaj zopet pojemo:

Ljubi maj, krasni maj,
konec zime je sedaj!

Gozdi, travniki in livade so kakor oltar, ki je posvečen majniški Kraljici. Tudi mi doma postavimo oltarčke, kjer bomo vsak večer molili. O, kako lep je mesec maj!

* * *

Priroda si je nadela dehteče oblačilo. S prijaznih teh pošilja nebroj cvetic svoj pozdrav — Kraljici maja. Ko zagrne zemljo večerni mrak, sanja slavec tam v cvetočem grmu in svoj sladki spev pošilja — Kraljici maja. Ves log dehti. V lahkih valovih se ljubko priklanja cvetje — Kraljici maja. Z neba gleda ognjeno sonce, njegovi žarki pa nišejo po dobravi Marijino ime. Zdi se mi, kot bi se na vsaki bilki blestela beseda — Kraljici maja. Kraljico maja pozdravlja in ji poje širni svet, njej sijje zlato sonce, njej kljujejo nežne cvetice. Tisoč in tisoč src gori za njo.

Vroča ljubezen prižiga pred oltarjem večno luč in poklanja darove — Kraljici maja!

 Mak.

*Izročal drag zaklad
je njeni sveži, mladi,
vsejal stotisoč nad
sejalec na livadi*

*Še preden šel domov,
naredil tu je križe . . .
Že plava blagoslov
nad zemljo nizko, nize . . .*

*Kapljal mu s čela znoj,
kri žuljev je kapljala,
in kapljic je nebroj
prst črna pokrivala.*

*Zavaloval je val
čez zlato polje klasja . . .
Kdo cvetov nasejal
je med valovje klasja ?*

*Rdečeglavi mak
je sapica povila,
mu oče znoj gorak
in kri je mati bila.*

Vinko Klanšek.

Pomladanski in poletni nasveti mladini.

Sedaj, ko je zima od nas vzela slovo in nam sije rajsko, žarko solnce, je umestno, da se mladina — kolikor je možno — izprehaja v svobodni božji prirodi. — Kolikor je možno, ako je vreme v to ugodno, naj otroci skačejo, šetajo in se igrajo bosi po travniških, senožetih in livadah. — S tem se jim kri vzvalovi, srce krepkejše bije, in otroci lažje dihaajo ter se tuintam tudi dobro spotijo. — Vsa nesnaga, ki se je v teku zime nabrala na človeškem telesu, ako mu ni bilo možno pozimi svojega telesa čistiti in umivati, se na telesni koži prikaže v podobi umazanega potu. — To nesnago s kože je potrebno počistiti. — Na pomlad se to lahko zgodi z umivanjem z vodo, in sicer z gobo ali — ker so sedaj v vojnem času gobe drage — s cunjjo ali že nerabljivim žepnim robcem. — Poleti pa je umestno večkratno kopanje v mrzli vodi. — Umivanje in kopanje vpliva jako ugodno na človeško zdravje, in sicer nam to priporočajo zdravniški strokovnjaki. Med temi tudi rajnki župnik Sebastijan Kneipp, ki je pravzaprav oče zdravljenja z vodo. — Umivanje našega telesa provzroča:

1. Voda počisti vse kožne luskinge, ki so se v teku zime pojavile v podobi mastne tvarine po našem telesu. — Ta nesnaga je povod raznim boleznim, ako se ne odstrani, zakaj na pomlad, ko se človek prične potiti, jo kri vsrka v naše telo, in posledice temu so — bolezni. —

2. Zaradi telesnega umivanja se kri po vseh udih bolj oživi; prehranjevanje je veliko boljše, in človek ima navadno dober tek. —

3. Umivanje krepča možgane in hrbtenični mozeg in druge telesne živce. —

4. Umivanje krepča srce, želodec in krvne odvodnice in dovodnice ter tudi pljuča. —

5. Umivanje vzpodbuja takojimenovalno kožno dihanje. Zaraditega telo sprejema več kisika in oddaja več ogljenčeve kisline. Tudi silijo potne žleze v to, da oddajajo več strupenih tvarin ali bakterij, ki so vzrok raznim boleznim. —

Marsikdo bo rekel, kdaj in kje naj se umivam? Glede tega nimam časa in tudi primerne prostora. Dragi moj! To ni tehten vzrok. — To lahko storiš vsak dan doma v svoji spalnici. Zjutraj, ko si umiješ obraz in roke, si lahko umiješ tudi vse telo. — S tem ne zamudiš več nego par minut. Paziti pa moraš pri tem delu, da se ne prehladiš. — Zbog tega skoči takoj po umivanju v posteljo in ostani v njej četrt ure. Ko si se ogrel, se obleči in hodi nekoliko semintja, ako ne moreš iti na izprehod. — Ako ti je pa nadležno to delo opravljati vsak dan, stori to vsak drugi ali tretji dan in čutil boš, kako ti bo prijalo.

Poleti, ko je že dobro toplo, kopaj se vsaj enkrat v tednu v mrzli vodi. — Pa ne ostani v vodi dolgo časa, ampak ne dalje nego tri do pet minut. — Otroci imajo grdo navado, da se po cele pol ure po vodi valjajo.

To ni prav in je večkrat celo škodljivo. Oče Kneipp pravi: »Krajša ko je mirzla kopel, boljša je«. — Nadalje piše Kneipp: »Kopel, ki traja dalje kakor tri do pet minute, ni vredna nič. Dolgotrajna kopel škoduje, ne da bi okrepčala, ona le utruDI človeka.« — Zapomnite se tedaj — otroci — da hitra kopel telesu zdravje vzdržuje, a dolga človeka slabi. Tudi pazi, da se ne koplješ, ako te mirazi; pojdi v vodo, ko si se segnel. Po kopeli se naglo obleci in se dobro razhodi. — Potem boš pa imel dober tek, boš dobro spal, boš vesel in krepek.

Večer.

*Večer — misli sladkih tkalec —
temno je zaveso stkal,
dvignil na nebo kazalec,
zvezde prve tam prižgal.*

*Cvetk na polju šepetanje
vzpokojil je, dalje šel,
vrgel v gnezda ptičkam sanje,
pesem uspavanko pel ...*

*Beli dvori, bele hiše —
on si vanje pot dobí,
sladko peva, mehko riše
božji raj v pokoj vesti ...*

Fran Žgur.

FR. PALNAK:

Slike iz živalstva.

ŽIVLJENJE V AMERIŠKEM PRAGOZDU.

I.

V naslednji sliki stopamo na zahodno polovico naše zemeljske oble, kjer se razprostira od severa do juga novi svet — Amerika. Drugačno lice ima ta polovica kakor vzhodna, na kateri živimo tudi mi, in kadar čitamo zlasti o bogastvu prirode ameriške, se nam zdi pravljico in čudovito. Zemlja je tam druga, drugo je podnebje, druge rastline rasto tam in žive druge živali. In izmed najbogatejših in najbujnejših prirodnih in krajev na svetu so gosti, bujni pragozdi, ki se raztezajo po Južni Ameriki od znožja zahodnih Kordiljer čez vso brazilsko nižino, malome od Velikega pa prav do samega Atlantskega oceana.

V te pragozde se obrnemo, kjer živi prekipevajoče življenje, ki jih namakajo južno dolgotrajno deževje in velike reke, ki stopajo iz svojih strug. In vsa ta voda se zbira spet v Amazonskem veletoku, ki nosi vso

ogromno vodno množino v Atlantski ocean. Po obeh bregovih veletoka in po bregovih njegovih dotokov pa se razprostirajo gozdovi, polni velike, divje, neukročene prirode. Tu kipi in kaplja, vre in izvira v sočnati zemlji samih kalilnih sil, tu mrgoli divjakačine in žužkov, metuljev je tukaj več kakor nikjer drugje na zemlji; oblačijo se v bujno krasoto barv vročega podnebja. Voda izpira in izpodjeda na svojih bregovih prastara drevesa, druga trohne v zatohlih, skritih hodnikih po pragozdu. Mrtve živali in gnile rastline gnoje tla vedno nanovo, in iz jarkov ti pričara neizčrpno bogastvo prirode vedno novo rast.

Ne najdeš pota v ta pragozd; nerazvozljive zavijalke ti ga zapirajo vsepovsod med gostim drevjem in grmovjem; nepristopen leži pragozd od davnih časov v svoji zeleni temotnosti. V njem še kraljujejo palme

v rajskem miru, pri njihovih nogah pa raste praprotni z lesenimi debeli. Pod visokimi lavricovimi drevesi rasto v zelenkastem mraku najraznovrstnejše širokolistne rastline; drevo, iz katerega debela jemljejo gumi, ima tu svojo domovino. In še drugo drevo, ki nam je dober znanec, raste tukaj. Njegovi cvetovi rasto naravnost iz debela, in njegovi kumarčasti, rumenkastordeči plodovi zoré v vsakem času v večnem brazilskem poletju. V gozdu raste drevo divje, a še pred odkritjem Amerike so ga gojili Indijanci ter so napravljali iz njega kakao in čokolado. Tudi dišeča vanilija sodi med prečudne goste pragozdove, in njegovi žužki jo oplodé, da zore na njej plodovi.

Kakor je v pragozdu raznoliko rastlinstvo, prav tako je njegovo živalstvo.

Samih kolibrijev, prečudno lepih ptičkov, je znanih okrog štiristo vrst in vsi žive po teh krajih. Največji od njih je velik kakor naša tre-

sorepka, najmanjši je malo večji kakor čmrlj. Vsi imajo tanke nožice, s katerimi se obešajo na cvetove, vsi dolg, kakor igla tenak kljun in v njem razcepljen jezik, ki ga prožijo kakor žolna ter ga pomaljšajo v cvetove. Tam lovijo predrobne žužke, srkajo sladke sokove ter izvršujejo tudi med-sebojno prašenje dolgovenčastih cvetic. Kakor metulji večšeci letajo okolo, vsem pa žari njihovo perje in se lesketa v najkрасnejših barvah. Zdaj se blišči kakor zlato in brušeno drago kamenje, zdaj zeleno, zdaj rdeče, pri tem višnjevo, pri onem zlatorumeno. Zlasti glavo in grlo jim pokriva drobno, luskavo perje, ki se izpreminja v najčistejših in najživejših barvah. Mnoge krasi še perjanica ali pa pernat ovratnik ali se ponašajo z dolgimi peresi v repu. Vedno so po drevju, tiho čvrče ali žvirgole, se vrte, vise v zraku, se vznášajo naravnost kvišku, padajo od veje do veje, in videti je, kakor bi frčali po zraku sami pisani cvetovi.

Med malimi kolibriji se motajo v velikih jatah raznovrstne papige; tu velika amazonska, vsa zelena, le po čelu modra in po grlu rumena, zgib na perotnicah in stranska repna peresa so ji rdeča. Tam kriči z neprijetnim glasom dolgorepi arara svoj »ara-ra« ter leta počasi med drevjem. Po glavi, vratu, plečah, prsih in trebuhu je rdeč kakor škrlat, hrbet in podrepje sinje kako vedro nebo, dolgi rep ima živo višnjevo in rdeč, peruti pa so mu zelene, rdeče in modro pisane. Po teh pragozdih so obljudene vse rastline, vse vodice, vsi kotiški; vsepovsod je življenje in le življenje.

Ob solnčnem vzhodu in zahodu se razlega z drevesnih vrhov neznanško rjovenje; mislil bi človek, da se kregajo vse živali v gozdu. Pa so le opice vriskači. Na drevesu jih sedi celo krdelo, dolgočapijo se ter zro topo in zbočka druga v drugo. Kar se oglasi tista, ki s kričanjem vedno začemja, in tuleč, vreseč, rjoveč, kruleč in z vriski se zadere ves zbor. Na podjezični kosti ima vriskač kloščen bobnič, s katerim poveča in menjava sicer majhna žival svoj glas tako neirečeno.

Tisti, ki »poje naprej«, utihne in mahoma je tiho vsa tolpa, dokler spet ne prične njihov kapelnik.

Tudi opic ima južnoameriški pragozd mnogo vrst, a vse se ločijo od navadno nerepatih opic v starem svetu najbolj po tem, da imajo vse dolg rep, ki jim je peta roka. Na njegov močni gibljivi konec se obeša opica za vejo z glavo navzdol, z njim se ujame v skoku za drugo vejo, z njim si pobira živež, z njim največ prijemlje.

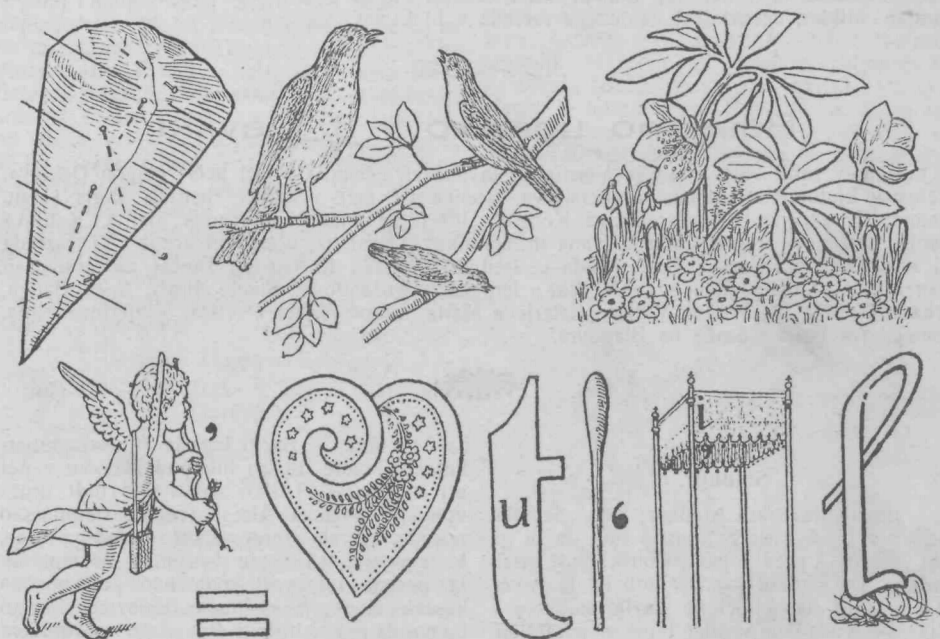
Rep je za večino teh trapastih živali vse, brez njega bi ne mogle živeti. Pomaga jim pri plezanju, vedno se oprijemlje z njim, in ima ga tako v časti, da si ga ovije pri spanju, ko ga ne rabi, okrog lastne roke. Preizvrsten čut v njegovem koncu jim daje priliko, da se kar najbolj uspešno okoriščajo s tem čudnim prirodnim darom. Rep jim nadomešča celo duševno in telesno živahnost njihovih sorodnikov iz starega sveta, ki je ameriške opice nimajo.

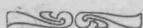

Zastavica v podobah.

Priobčil *Fr. Rojec.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

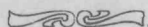

Rešitev rebusa v 4. številki.

Peter stoka in ječi.

Prav so ga rešili: Marija in Jakica Ganglovi, učenci v Ljubljani; Dušan Bollé, učenec III. razr., I. odd. v Lokvi na Krasu; Srečko Kosovel, dijak III. b. realnega razreda v Ljubljani; Ivan Jerman, dijak I. a. razreda c. kr. prve državne gimnazije v Ljubljani; Miljutin Kaučič, dijak IV. a. realnega razreda v Ljubljani; Bogomir Brezovšek, učenec V. razr. na Vranskem; Boris Vajda v Središču; Danica Germkova v Krašnji pri Lukovici; Marjana Pirnatova v Kranju; Anica Valenčičeva v Trnovem; Vanda Uhljeva v Ljubljani; Darinka Bercetova,

učenka VII. razr., Vladimir Berce, učenec V. razr., Bogdan Berce, učenec IV. razr., vsi v Št. Janžu na Dolenjskem; Stanislava in Vlasta Juvančevi v Mirni peči; Bojan Kraut, učenec IV. razr. v Kamniku; Vladimir Koman in Matko Jonko, učenca V. razreda v Radovljici; Lea Horvatova, Fanika Fischerjeva, Sonja Ditrichova, Slavica Valenčičeva, Pepo Fischer in Božo Horvat v Trnovem pri Il. Bistrici; Vanda in Janko Traven, Stanko in Milica Skulj, Tone in Ivo Bajc v Ljubljani; Leskovar Janez, Franc Rak, Mlaker Štefan in Brglez Alojzij iz Prihove pri Konjicah (Štajersko); Mihael Plevnik, učenec IV. razr. na Pilštajnu; Dragica Šmidova, učenka III. razr. pri sv. Antonu (Slov. gor.); Ivica Gabrščkova v Metliki; Stanko Guštin iz Metlike; Rožica Ščukova, učenka VI. razr. v Trstu; Albinka Stantetova Dragoša Kučandova, Ivica Špesova, Pinja Romova, Čaterjeva Tinka, Žgajnerjeva Vidica, učenke na Blagovni; Lavričeva Frarčička, Levstikova Matilda, Bartolova Marija, Škrlova Anela, Knavsova Terezija, Koširjeva Fanika, Gregoričeva Pepca; Bartol Josip, Zbačnik Josip, Benčina Franc, Mohar Ivan, Mohar Alojzij, Debeljak Jernej, učenke in učenci IV. razreda v Loškem potoku; Babič Franc, Pajek Josip, Kirič Anton, Baumonova Ana, Gottmanova Terezija, Jurkovičeva Rozalija, Kustrova Marija, Kečkova Julijana, Najzarjeva Josipina, Puklavčeva Jera, Spendija Julijana, Stamparjeva Marija, učenci in učenke II. razreda na Humu; Mitrij Skok, učenec v Domžalah; Rudolf Stroj in Ciril Grile, učenca v Radovljici; Kristina Vodebova, učenka IV. razreda v Artičah; Divica in Zdenko Medica v Ljubljani; Stanko Šrajnar, Milan Rajh, Jakob Babič, učenci 2. razreda na Cvenu; Anica Galetova, učenka Lichtenturnove šole v Ljubljani; Radek Kopič, učenec 4. razreda pri Sv. Lenartu v Slov. gor.; Marica Zupančičeva v Polhovem gradu pri Ljubljani; Mima Lebanova v Zatični; Dragica in Hugon Dekleva, učenka in učenec v Ljutomeru; Vida in Bogdan Vivod, učenka in učenec v Senvnici ob Savi; Bohinec Franc in Janez ter Stanko Rajh, učenci Franca Jožefa šole v Ljutomeru; Albin Damjan - Mihler, učenci II. b realnega razreda v Ljubljani.

Besedno uganko v 3. številki

so tudi prav rešili: Stanislava in Vlastimila Juvančevi, učenki v Mirni peči; Hugon Dekleva, učenec v Ljutomeru; Alenka Žnideršičeva, učenka IV. razr. v Ilirski Bistrici; Boris Cijan, učenec III. razr. v Trnovem; Janez Kocmut, Jožef Schuman, Hermanova Marija, Koblava Marija, Križanova Marija, Rakoša Ivana in Tratnikova Antonija, učenci in učenke VI. razreda pri sv. Jurju ob Ščavnici; Boris Vajda v Središču; Rezika in Gustelj Tancar na Jesenicah (Gorenjsko); Guštin Stanko iz Metlike; Draguška Kučandova, Stante Binči, Špes Banka, Tekavec Nardi, Žgajnerjeva Vidica, Čaterjeva Marta, Bizovičarjeva Pavlica, Fidlerjeva Mina, Romejakova Pinja, učenke na Blagovni.

Sladkor.

Otroci prav radi sladkor jedó. Seveda, sedaj v vojnem času ga nimajo niti, da bi ga dali v kavo. A pred vojno so otroci radi grizli sladkor. Da sladkor škoduje zobem, je vobče znano. Zato naj otroci ne stavijo sladkora v usta! — A sladkor vendar tuintam porabljajo kot zdravilo. — Ako položiš kosček sladkorja — ali nckaj njegovega prahu — na ognjeno žerjavico, kmalu občutiš prijeten vonj po sobi ali kuhinji. To lahko uporabljamo v slučaju, če nimamo za razkuženje stanovanj pri sebi brinjevih zrn. Sladkor dobro nadomešča brinjeva zrnca. — Ako položimo kosček sladkorja na žerjavico, čutimo takoj po sobi dober in prijeten duh. — Pri gorenju sladkorja se razvija nekaka zvez acetilnega vodika z mravljino kislico. Ta dim, ki se po sobi razširja, uničuje zračne bakterije in pline. Profesor Trilbert je potrosil pet gramov sladkorja pod stekleni zvonec ali lonec, ki je vseboval prostornine

za 2¹/₂ litra. — Bacili legarja (tifusa), tuberkuloze, kolere itd. so bili pod zvonom v pol uri uničeni. — Lahko napravimo tudi drugi vplivajoč poizkus. Ako posedujemo kuhinjsko posodo, ki celó smrdi zaradi smrdečega mesa, ki je v njej ležalo, in ta smrad ne moremo iz posode odpraviti, položimo pod posodo kosček sladkorja na malo žerjavice, doznali bomo, da je neiztrpljivi duh — po smradljivem mesu — takoj izginil. Posodo lahko porabimo brez vsakih ovir. — Posoda ne bo več smrdela in tudi druge jedi, ki bi jih vanjo položili, bi ne smrdele, to je, bi se ne nasrkale smrdečega duha. — Baš to lahko storimo, ako so se v posodi kokošja jajca usmradila. Ta duh je še hujši od mesnega. Ako ukreneš, kakor je zgoraj omenjeno, bo smradljiv duh takoj izginil, in posoda bo dobro uporabljiva. — Priporočam tudi, da v sobah, kjer bolniki leže, vsak dan postavimo na žerjavico kosček sladkorja. Ta bo slabi zrak v sobi popolnoma desinificiral. — Ti poizkusi sloné na znanstveni podlagi.

A. L.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz sem se namenila Vam pisati. Stara sem 8 let in hodim v 2. razred. Imam 4 brate in 3 sestre. Najstarejši brat je pri vojakih. Ravno sedaj je bil šest tednov na dopustu, ker je bil ranjen v nogo. Sedaj se je pa že vrnil proti Tirolom. Drugi brat pa postane drugo leto učitelj. Dve sestri sta v Celovcu v uršulinskem samostanu, štirje otroci smo pa doma. Doma sem v Gorjah, pol ure od Blejskega jezera, kamor se hodimo drsat, kadar je zamrznjeno. Zadnjo nedeljo sem bila s svojimi sestricami na otoku, kjer smo zvonile in prosile Marijo za skorajšni mir, ki ga že vsi težko pričakujemo. Drugič Vam pišem kaj več o Blejskem jezeru. Prosim, bodite tako prijazni in denite to pisemce v svoj kotiček. Sprejmite mnogo najlepših pozdravov od zveste bralke „Zvončkove“

Anice Žirovnikove,
nadučiteljeva hčerka v Gorjah pri Bledu,
Gorenjsko.

Odgovor:

Ljuba Anica!

Izpolni svojo obljubo in nam kaj več povej o divnem Blejskem jezeru, ki ga po pravici imenujemo biser vse slovenske zemlje! — O, koliko skrbi imajo Tvoji ljubi starši, ki se tako požrtvovalno in ljubeče brigajo za vas, svoje otroke! Oklepajte se jih z ljubeznijo in hvaležnostjo, nebeška Gospa pa naj usliši vašo prošnjo, sporočeno ji na Blejskem otoku!

*

Blagorodni g. Doropoljski!

Tu Vam pošiljam svojo povest, ki sem jo prevedel iz nemškega. Prosim, blagovolite jo priobčiti v „Zvončku“, kakor tudi k povesti pridejano sliko.

Pogumni lovec.

Slavnoznani lovec Josip Šercer iz Švice je nekega dne v visokih švicarskih Alpah izsledil jastrebovo gnezdo. Odpravi se proti dotičnemu mestu, kjer je slutil, da so mladiči,

bosih nog in pleza po strmih, navpičnih stenah navzgor. Spotoma ga sreča samec, ki je ravno priletel iz gnezda, a pade smrtno zadet od lovčeve krogle. Lovec nabaše puško iznova in pleza naprej v višino. Pri gnezdu ga napade samica, ga zagrabi v svojem divjem srdcu, braneč svoj zarod, s svojimi ostrimi kremplji za ledja, ga obdeluje s kljunom in ga izkuša telebniti v grozen prepad. Moževo stanje je bilo strašno. Krčevito se je moral držati pečine, da ne omahne v globočino in odganjati razjarjenega jastreba, ne da bi mogel pri tem rabiti svoje puške.

Njegova bistrornost in hladnokrvnost ga je rešila gotovega pogina. S težavo naravnava drugo roko, ker s prvo se je opiral na pečino, puškino cev na ptiča, s palcem svoje boste noge napne in izproži petelina, in jastreb se zvrne mrtev po pečinah.

Za oba stara in dva mladiča je dobil Šercer v mestu Sänis 11 K krvavo zasluženega

plačila, a globoki brazgotini na rami je nosil vse svoje življenje.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Valenčič,
dijak iz Ilirske Bistrice II. c realke
v Ljubljani.

Odgovor:

Ljubi Josip!

Ustregam Ti in priobčujem povest o pogumnem lovcu s podobo vred, ki dobro predstavlja boj srčnega moža z jastrebov.

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Upam, da ne zavržete mojega pisma, čeprav ni lepo pisano. Hodim v II. razred. Jako rad čitam „Zvonček“. Moj ata je že skoro tri leta pri vojakih. Zdaj je v Albaniji. Vsi bi radi videli, da se kmalu vrne. Imamo pridno gdč. učiteljico Z. Okornovo, ki me namesto očeta pridno pripravlja za gimnazijo. Star sem devet let. Čitam že nemške bajke. Če Vam to pismo ni preslabo, mi, prosim, odgovorite!

Prav vljudno Vas pozdravlja

Milan Klemenčič,
učenc II. razr. II. odd. pri sv. Trojici
v Sl. goricah.

Odgovor:

Ljubi Milan!

V predzadnjem „Zvončku“ sem vprašal Tvojo sestro Maro, ali nimaš Ti — njen bratec — nič veselja do pisanja? Danes pa, glej, že priobčujem Tvoje pismo. To me veseli, a še bolj bi me veselilo, ako mi čimprej sporočiš novico, da se je Tvoj oče zdrav in srečen vrnil domov. — S tem svojim odgovorom Ti obenem sporočam, da Tvoje pismo ni preslabo — zato hajdi z njim v kotichek!

*

Gospod Doropoljski!

Oprostite, gospod Doropoljski, da Vam pišem na dopisnici. Gospodična nam je povedala v šoli, da so dopisnice s plačanim odgovorom tudi v prometu. Precej sem si mislila: prvo pošljem Vam! Sedaj se prično počitnice. Ako bi imela denarja in vedela, kje stanujete, bi Vas prišla obiskat.

Srčno Vas pozdravlja

Ana Kantetova,
učen. V. r. C. in M. šole pri sv. Jakobu
v Trstu.

Odgovor:

Ljuba Ana!

Veseli me, da se me otroci tudi v Trstu spominjajo. Torej Ti bi me rada prišla obiskat, pa nimaš denarja? Ne žalosti se, saj so mi Tvoja pisma ravno tako ljuba, kakor bi mi

bil ljub Tvoj obisk. Bodi pridna in kmalu zopet piši!

*

Dragi gospod Doropoljski!

Obiskujem tretji razred in imam vsak drugi dan šolo. Gospodična učiteljica me ima rada. Rad sem med součenci. Večkrat pa mislim na svojega najstarejšega brata, ki je padel v vojni. Atek in mama pravita, da je to daleč na Rumunskem. Jako smo žalostni, najbolj pa mama in atek. Moj drugi brat je tudi pri vojakih. Jako se veselim, kadar pride domov.

Vdani

Danilo Bezjak
pri sv. Tomažu.

Odgovor:

Ljubi Danilo!

Verjamem, da mora velika žalost vladati pri vas, ker je kruta vojna ugrabila Tvojega najstarejšega brata. Druge tolažbe ni, nego da se zamisliš v neizmerno gorje, ki objema toliko in toliko rodovin, jokajočih nad grobovi svojih dragih sinov in bratov. Splošna žalost je lastni žalosti tolažba. Naj se vsaj Tvoj drugi brat vrne zdrav domov!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Dolgo sem čakala na „Zvonček“. Pa sem se jako razveselila, ko sem ga dobila. Všeč mi je, zato sem vsega prebrala. Jaz hodim v 3. razred, naša Mentika pa v 2. Gospodična učiteljica naju doma poučuje. Prav rada dopisujem; papanu, ki je na fronti, pišem vsak dan. Prav lepo Vas pozdravljam!

Marjana Kančeva,
grad Lože.

Odgovor:

Ljuba Marjana!

Lepo je, da tako pridno dopisuješ svojemu očetu, ki je na fronti kot zdravnik, če se ne motim. Lečiti mora tam hude in težke rane, gledati toliko gorja in bolečin, da je gotovo dostikrat tudi sam tolažbe in razvedrila potreben. In glej — oboje mu daješ Ti, ko mu vsak dan pošlješ ljubo, drobno pisemce — iskren pozdrav z doma od dragih svojcev!

Vsem koticekarjem: Kolikor dobivam porabnih risb, pridejo vse polagoma na vrsto. Nekateri „umetniki“ pa mi pošiljajo take umetnine, da ne morem z njimi nikamor drugam nego v svoj — koš! Še ta časih malo debelo pogleda. Pa brez zamere!

